האם מתה הפסיכולוגית ריבי בן־ארי מפנ

הדוקטור עימנואל ברמן (מימין) מאשים את

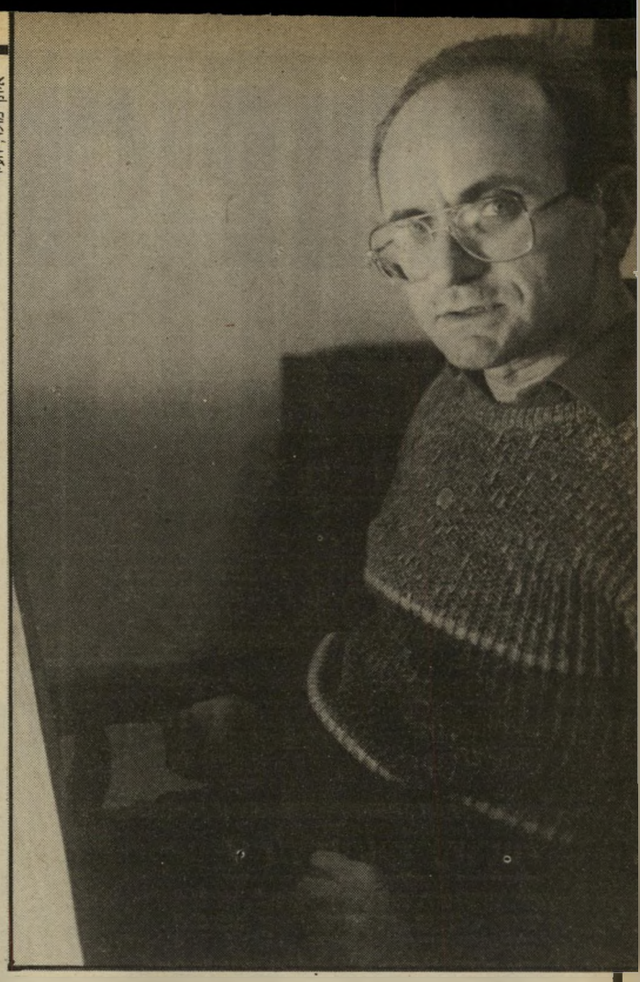

חברים משותפים. לפני שנתיים וחצי נישאו.

עימנואל גם הוא בן 42, יליד פולין, בעל רקע מישפחתי דומה לזה של ריבי. אביו, אדולף ברמן, ממנהיגי מרד גטו וארשה וחבר־הכנסת. שניהם גדלו על עבר משותף, שמן־הסתם גם קירב אותם אחרי שהכירו איש את רעהו.

נושא משותף נוסף היה העיסוק בפסיכולוגיה. באמצע שנות ה־60 למד לתואר ראשון באוניברסיטת תל־אביב. ב־1969 יצא לארצות־הברית, כדי לע־שות את הדוקטורט שלו בפסיכולוגיה קלינית. ב־1976 חזר ארצה והתחיל ללמד באוניברסיטת־חיפה, ואף עמד בראש המגמה לפסיכולוגיה קלינית.

סכנת ה„פרגונל"

לעימנואל היו הנישואין לריבי הנישואין הראשונים. כשהחליטו להינשא, דיברו גם על רצונם בילד משותף. שניהם היו כבר לקראת גיל ה־40, על סף סיומה של תקופת הפוריות של אשה. „היא מאוד רצתה עוד ילד, והנישואין לעימנואל איפשרו זאת. ידעתי שהיא עוברת טיפולים, והיא היתה נחושה בדעתה לעבור אותם כדי שתוכל ללדת," אומרת חברתה חני.

„שום סיכונים לא נלקחו בחשבון. לא חשבנו על סיכונים לבריאותה. הרופאים שטיפלו בה לא דיברו כלל על סיכונים," אומר עימנואל.

מכיוון שריבי לא הצליחה להרות באופן טיבעי, פנתה לטיפול פרטי אצל הגינקולוג הד"ר יאן בוקובסקי, סגן־מנהל מחלקת־נשים־ויולדות בבית־החולים אסף־הרופא.

„את ריבי היכרתי בזמן שהיא ובעלה היו בדרך לארצות־הברית, לתקופת שבתון. היא כבר היתה בגיל מתקדם.

„בארצות־הברית ניסו לעבור כמה טיפולים, ואחר־כך חזרו ארצה. כש־חזרה, ניסינו טיפולים שונים, שלא פע־לו, והיה ברור שתצטרך לקבל פרגונל.

„הפרגונל משפיע באופן ישיר על השחלות. הוא מדרבן כמה זקיקים להבשיל מתוך עשרות אלפים, ובכך מייצר תהליך של ביוץ.

„המינון של הפרגונל הוא פונקציה של תגובת גוף־האשה. פרגונל הוא תרופה שיכולה להיות בוגרנית. לצד האושר שהיא הביאה לרבבות זוגות, יש בה סיכונים, וכל העוסק בפרגונל יודע זאת," אומר הד"ר בוקובסקי.

הפרגונל ניתן על־ידי הזרקה, ורק באישור רופא ועל־ידי רופא. יש בו סיכונים רבים, ולכן האשה המטופלת צריכה להיות במעקב מתמיד. הסכנה החמורה ביותר היא היווצרות גירוי־יתר בשחלות, שבא לידי ביטוי בהיווצ־רות ציסטות על גבי השחלות. משום־כך כל אשה הנמצאת בטיפול בפרגונל חייבת לעבור אחת ליומיים, בערך, בדיקת אולטרה־סאונד ובדיקת־דם לגילוי מוקדם.

מצב של גירוי־יתר בשחלה עלול ליצור שינוי בקרישת־הדם. „גירוי־יתר שחלתי הוא תמיד מצב דרמאתי, ויוצר שרשרת של תגובות שהן תוצאה ישירה של פרגונל. באישפוז־בזמן ניתן להת־מודד עם הבעייה," אומר הד"ר בוקוב־סקי. התרופה מיוצרת על־ידי המיפעל־לתרופות טבע. לחפיסת פרגונל שניתן לרכוש בבת־המירקחת על־פי מירשם מצורף עלון־הסברה לגבי אופן השי־מוש בתרופה, השפעות־לוואי וסכנות, אולם ההוראות המפורטות מאוד, שהן הרבה יותר ארוכות מן הרגיל, ניתנות בשפה האנגלית בלבד. בעברית כתוב שם התרופה, ושניתן להשתמש בה על־ידי הזרקה לשריר.

כל האזהרות למיניהן רשומות באנגלית, שרובה ככולה מורכבת ממו־נחים מיקצועיים לאטיניים, שהמטופל אינו יכול להבינם.

יצחק סיטון, מנהל מחלקת־הרישום במיפעל טבע: „לתכשירים המיועדים להזרקה אין צורך לצרף עלון בעברית. המידע המופיע בעלון המצורף לאריזה מיועד לרופא. מישרד־הבריאות לא דורש עלון בעברית לסוג כזה של תרו־פות, משום שהמונחים קשים לתרגום,

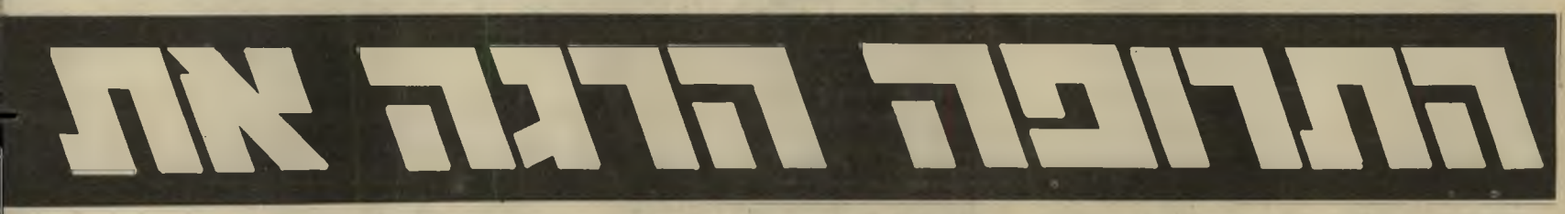

„**נחנו חושבים** על האפשרות להגיש תביעה מישפטית נגד הד"ר גבריאל אלסנר, על התרשלות בטיפול שהעניק לאשתי, ריבי, שב־עיקבותיו נפטרה בפתאומיות," אומר הד"ר עימנואל ברמן.

הפסיכולוג הקליני שלח מיכתב־תלונה בן שיבעה עמודים למנכ"ל מישרד־הבריאות, הפרופסור יורם לס, ובו פירט את השתלשלות האירועים מהרגע שבו החליטו בני־הזוג לנסות ולהביא ילד לעולם, ועד למות אשתו. ריבי בן־ארי, פסיכולוגית קלינית אף היא, מתה אחרי טיפול בתרופה פרגונל, שמטרתה לגרום לביוץ אצל האשה, ובכך לאפשר לה כניסה להריון.

„לפי התרשמותי יש חשש רב שמותה נגרם עקב רשלנות רפואית," כותב ברמן במיכתבו לפרופ' לס. הד"ר אלסנר, רופא בכיר במחלקת־הנשים במרכז הרפואי על־שם שיבא בתל־השומר, היה הרופא המטפל, אולם הטיפול בריבי היה במיסגרת פרטית, בקליניקה הפרטית שלו בתל־אביב, ולא במיסגרת בית־החולים. „הלכנו לטיפול פרטי מתוך מחשבה שבטיפול פרטי מקבלים טיפול יסודי וטוב יותר, ומעניקים תשומת־לב רבה יותר," או־מר הד"ר ברמן. חשבו והתבדו.

ילד נוסף

ריבי נולדה בפולין, באפריל 1946. כשהיתה בת שנה הגיעה מישפחתה ארצה וגרה בתחילה ביפו, אחר־כך עברה לבני־ברק, אחר־כך לרמת־גן.

אחרי שסיימה את שרותה הצבאי נישאה למתי בן־ארי. ב־1970 התחילה ללמוד באוניברסיטת חיפה פסיכולו־גיה ופילוסופיה.

„היכרנו זו את זו ביום הראשון ללימודים. שתינו עמדנו בתחנת־האוטובוס, הסתכלנו אחת על השנייה והתחלנו לדבר," סיפרה חברתה הקרובה, חני גילעד. „היא היתה טיפוס עצמאי מאוד, אינטליגנטית מאוד, בעלת חוכמה וידע רב. היא התעניינה בהרבה תחומים. היא היתה טיפוס מתלבט, דבר שלא הקל עליה בחייה, אך כשהחליטה שהיא רוצה משהו, היא היתה נלחמת עליו בכל המרץ והכוח."

ב־1973 ילדה את בתה סיוון. באותה השנה, במילחמת יום־הכיפורים, קרה אסון במישפחתה. אחיה, שוע וול־קוביץ, נעדר במשך כמה חודשים, אחר־כך הודיעו שנהרג. שוע היה צעיר ממנה בשבע שנים. היה ביניהם קשר אמיץ והדוק, ומותו היכה בה קשה.

אחרי שסיימה את לימודיה לתואר ראשון, היא המשיכה לתואר שני בפסי־כולוגיה באוניברסיטת תל־אביב, והת־מחתה בפסיכולוגיה קלינית. כשסיימה את לימודיה עברה להתמחות בבית־החולים אברבואל בבת־ים. כתב עליה אליצור ברנשטיין, הפסיכולוג הראשי של בית־החולים אברבואל, בכתב־העת הישראלי לפסיכותרפיה שיחות, חודש אחרי מותה:

„ריבי היתה המודרכת הראשונה שלי ביומי הראשון באברבואל. והיחי־דה ששוחחתי עימה במהלך שעות ההדרכה, וגם ביידיש... היתה לה שפה מתנגנת, מינורית, וחיוך לבבי מבוייש, שהיקנו למיפגש איתה מימד מיוחד של אינטימיות, כזו שאינה כופה עצמה על זולתה. עם זאת הותירה אחריה בתום המיפגש תחושה של משהו לא מובן לגמרי, לא מושג שיכלית, ועם זאת מוחשי ביותר... יכולתה להתבונן מבחוץ חשפה לא־אחת מעורבות אנושית, שאחר מסמניה היה הכבוד הטיבעי שרחשה לזולת — מטופל או עמית־למיקצוע..."

אחרי 15 שנות־נישואין היא התגר־שה מבעלה. בתה סיוון נותרה עימה. היום היא בת 15.

לפני חמש שנים הכירו ריבי ועימנואל גם זה את זה באמצעות

„לא מחכים!"

הטיפול התחיל ב־10 במרס. בתחילה היא קיבלה שתי אמפולות פרגונל ליום. בדיקת־הדם, המיועדת לבדוק את כמות האסטרוגנים בדם, נעה במצב נורמלי סביב ה־1000. בבדיקת־הדם שנערכה לה ב־17 במרס הגיעה ל־438 בלבד. בבדיקה שהתב[illegible] מה כעבור שלושה ימים היה [illegible] 1084. בבדיקה השלישית, כעבור חו[illegible] הריא[illegible] תה הבדיקה על 213 בלבד.

„בדיקת האולטרה־סאונד [illegible] מיספר זקיקים בגודל משמעות[illegible] לה השמאלית, וכן רחם מוגדל [illegible] ניכר. ב־19 באפריל, בעיקבות [illegible] קות, שוב נבדקה על־ידי הד"ר אל[illegible] הוא הוסיף עוד זריקת פרגונל (שלוש הם ברובם בלאטינית, ומיועדים לרופ־אים."

מישרד־הבריאות אינו מאפשר למ־טופלת לדעת אילו סיכונים היא נוטלת על עצמה בנטילת הפרגונל. עימנואל ברמן: „אני מאוד מצטער שלא קראתי את העלון המצורף מוקדם יותר. הא־מונה ברופאים גורמת לשאננות, ואני בהחלט מצטער על כך. אילו היינו קוראים, היינו נקלעים לבעייה קשה, כי מה שד"ר אלסנר אמר עמד בסתירה למה שכתוב. אבל אולי אז היינו פחות נינוחים ומגיעים מיד לחדר־המיון או פונים לרופא אחר!"

במשך שנה היתה ריבי בטיפולו של הד"ר בוקובסקי, שבמהלכה אף הצליחה פעם אחת להיכנס להריון, שהופסק אחרי שלושה חודשים, כשאובחן היעדר דופק אצל העובר.

בחודש מרס יצא הד"ר בוקובסקי לחופשה בחו"לארץ והציע הפוגה בטיפול. ריבי ועימנואל החליטו לא להמתין, ובהמלצת חברים פנו לטיפול אצל הד"ר אלסנר.

התרופה הרגה את

לרופאים בלבד!

hypogonadotropic hypogonadism will have decreased masculinization

CONTRAINDICATIONS

Women:

1 A high gonadotropin level indicating primary ovarian failure
2 The presence of overt thyroid and adrenal dysfunction
3 An organic intracranial lesion such as a pituitary tumor
4 The presence of any cause of infertility other than anovulation, as stated in the indications
5 Abnormal bleeding of undetermined origin
6 Ovarian cysts or enlargement not due to polycystic ovary syndrome
7 Pregnancy

WARNINGS

Pergonal is a drug that should only be used by physicians who are thoroughly familiar with infertility problems. It is a potent gonadotropic substance capable of causing mild to severe adverse reactions in women. In female patients it must be used with a great deal of care.

ADVERSE REACTIONS

Women:

1 Ovarian enlargement
2 Hyperstimulation syndrome
3 Hemoperitoneum
4 Arterial thromboembolism (see Precautions)
5 Sensitivity to Pergonal
Rarely febrile reactions after administration of Pergonal may occur. It is not clear wheter or not

קטע קצר מתוך העלון המצורף לאריזת הפרגונל. העלון מונה 400 שורות, כתוב אך ורק בשפה האנגלית, עמוס במונחים מיקצועיים לאטיניים ובו אזהרות קשות לגבי תופעות־הלוואי הנובעות מהשימוש בתרופה. חברת „טבע" המייצרת את התרופה נמנעת מלתרגם אותו לעברית משום שמישרד־הבריאות לא דורש זאת. ובכך נמנע מהמשתמש בתרופה מידע בסיסי וחשוב על השפעותיה.